

Porteføljestyret for humaniora og samfunnsvitenskap

Referat

Møte 3/2020

Dato 15.09.2020, kl. 10.00 – 14.00
Sted Zoom-møte/møterom Hassel 2 i Forskningsrådet

Til stede: *I møterom Hassel 2:*
Camilla Serck-Hanssen, leder

På Zoom:
Hans Dam Christensen
Narve Fulsås
Kristian Berg Harpviken
Terje Lohndal
Jill Walker Rettberg
Eva-Maria Svensson
Tina Søreide
Mari Teigen
Jarle Trondal (fram til kl. 12)
Elise Naumann, observatør

Forfall: Geir Mork

Til stede fra Forskningsrådet: *I møterom Hassel 2:*
Johannes Waage Løvhaug
Monica Enger
Christian Lund
Siri Tønseth
Sunniva Brandtzæg
Marianne Grønsleth (sak 37/20)

På Zoom:
Åshild Vik (sak 39/20)

Sak PSHUMSAM 30/20 **Godkjenning av saklisten**

Vedtak: *Saklisten godkjennes.*

Sak PSHUMSAM 31/20 **Godkjent referat fra møte 2/20, 4.5.2020**

Godkjent versjon av referatet ble sendt ut per epost 25.5, og ligger i Sharepoint-mappen for møte 2/20. Porteføljestyret ble bedt om å ta referatet til etterretning.

Vedtak: *Referatet tas til etterretning.*

Sak PSHUMSAM 32/20 **Spørsmål om habilitet**

Sakstype: Beslutning

Porteføljestyret ble bedt om å vurdere styremedlemmenes habilitet for alle saker på saklista. Det er styret som fatter vedtak i habilitetsspørsmål.

Saksdokument:

- Forskningsrådets retningslinjer for habilitet og tillit – kortversjon (se Sharepoint-mappen Habilitet)

Vedtak: *Ingen inhabilitet ble meldt inn.*

Sak PSHUMSAM 33/20

Orienteringer

Det ble orientert om følgende saker:

- **Prosess for arbeid med langtidsplan for forskning og høyere utdanning**

Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning skal revideres foran neste planperiode 2023 - 2032. Kunnskapsdepartementet har bedt Forskningsrådet om å levere innspill til planen høsten 2021.

Porteføljestyrene er med sin innsikt i behovene i forskningssystemet en viktig ressurs i dette arbeidet. Administrasjonen orienterte om tidsplan for når porteføljestyrene skal involveres i prosessen med å utforme Forskningsrådets innspill. På desembermøtet skal porteføljestyret diskutere rammene for innspillet. Første utkast til innspill skal diskuteres på møtet i mars 2021 og revidert utkast i september 2021.

- **Utlysning og søknadsbehandling i 2021**

Administrasjonen orienterte om at søknadsfristen for Forskerprosjekt er 10.2.2021. Fire varianter av Forskerprosjekt lyses ut: Fornyelse, Unge talenter, Tre-årig mobilitet og Stort, tverrfaglig forskerprosjekt som finansieres gjennom Fellestøft IV. Sistnevnte utlysning ble utsatt fra 2020 pga. korona-pandemien. Fellestekstene for utlysningene er publisert og tematekstene vil følge fortløpende. Porteføljestyret skal fatte beslutning for søknadene i vedtaksmøte i juni 2021. Hovedmotivasjonen for å endre søknadsfristen og ferdigbehandle søknadene innen utgangen av juni, er å korte ned søknadsbehandlingstiden. Det er også et viktig anliggende å korte ned tiden fra innsendt søknad til oppstart av prosjektene. Fra 2021 kan innvilgede prosjekter starte opp allerede fra 1. juli 2021.

Porteføljestyret kommenterte at søknadsfristen faller sammen med økonomirapportering/årsoppgjør ved institusjonene, og at dette kan gjøre det problematisk å få tilstrekkelig administrativ assistanse til søknadene.

Vedtak: *Orienteringene tas til etterretning.*

Sak PSHUMSAM 34/20

Orientering om søknadsbehandlingen i 2020

Sakstype: Orientering

Administrasjonen orienterte om den pågående søknadsbehandlingen. Utlysningen av Forskerprosjekt, variantene Fornyelse, Unge talenter og 3-årig mobilitet, hadde søknadsfrist 25.5.2020. Totalt kom det inn 2341 søknader om Forskerprosjekt til Forskningsrådet. Av disse er det 1877 som har søkt FRIPRO, og av disse igjen er det 1373 som *kun* har søkt FRIPRO. De øvrige 504 søknadene er sendt inn til ett eller flere temaer i tillegg. Det var mulig å sende inn en søknad til inntil 5 temaer.

For alle søknadene om Forskerprosjekt til Forskningsrådet (2341) er det felles behandling i internasjonale ekspertpaneler for vurdering av søknadenes kvalitet. Det er forskningsinnholdet i søknaden som avgjør plassering av den enkelte søknad i panel, og ikke hvilke temaer

den er sendt inn til. Alle søknader får kun én vurdering i ett panel. Totalt er søknadene fordelt på 90 paneler. Søknadene blir som i fjor vurdert etter tre kriterier: Excellence, Impact og Implementation, samt at de får en samlet vurdering.

Av FRIPRO-søknadene er det totalt 574 som skal behandles av PSHUMSAM. Dette er en økning på ca. 33 prosent siden i fjor. Søknadene er fordelt på 36 paneler. Det er ca. 282 mill. kroner til fordeling, og søkt beløp utgjør ca. 5,7 mrd. kroner.

Endringer i årets utlysning og søknadsbehandling pga. koronapandemien har vært: Søknadsfristen utsatt med to uker, prosjektledere som fikk innvilget et Forskerprosjekt etter søknadsbehandlingen i 2019 kunne ikke sende inn en søknad om Forskerprosjekt til fristen 25. mai, kun virtuelle panelmøter og utsiling av de svakeste søknadene i forkant av panelmøtet.

I desembermøtet skal porteføljestyret fatte endelig vedtak om bevilgning, reserveliste eller avslag for alle søknader til FRIPRO, FRIHUMSAM-delen. Det ble orientert om prosedyre for søknadsbehandlingen, med forslag om *en bloc*-avslag (se sak 35/20) og alternative innstillingspakker for grupper av søknader, utarbeidet av administrasjonen. Det legges opp til at porteføljestyret skal ta stilling til profil på tildelingene og ikke gå inn i enkeltsøknader. I sine vedtak skal porteføljestyret legge til grunn ekspertpanelenes vurderinger, føringene i utlysningen, administrasjonens innstilling med begrunnelse, samt tilgjengelig budsjetttramme.

Tidsplan for arbeidet fram mot porteføljestyremøtet i desember vil bli sendt til styret senere.

Styret gjentok kommentaren etter fjorårets søknadsbehandling (sak 30/19) om viktigheten av å kvalitetssikre de faglige vurderingene fra panelene, særlig med tanke på overensstemmelse mellom vurderingstekst og karakter.

Styret bemerket at de i fjor savnet en begrunnelse for rangeringen av søknadene i panelene. En slik begrunnelse vil heller ikke bli gitt i årets søknadsbehandling. Det har ikke vært mulig å tillegge ekspertpanelene flere oppgaver i den nåværende korona-situasjonen.

Et styremedlem kommenterte regelen for moderat kjønnskvolterering til fordel for kvinner, dvs. at for søknader som står tilnærmet likt etter øvrige prioriteringer, skal søknader med kvinnelig prosjektleder prioriteres. På en del fagområder er det en stor andel kvinner, og det bør derfor stilles spørsmål ved om det er riktig å opprettholde regelen på disse feltene. Forskningsrådet bør derfor vurdere hvordan moderat kjønnskvolterering skal praktiseres framover.

Saksdokument:

- Saksframlegg

Vedtak:

Orienteringen tas til etterretning.

Sak PSHUMSAM 35/20

Forslag om *en bloc*-vedtak for FRIPRO-søknader i 2020

Sakstype: Beslutning

Porteføljestyret skal i møte 1.-2.12.2020 behandle søknader som kom inn til FRIPRO, FRIHUMSAM-delen, til fristen 25.5.2020. Det er praksis i Forskningsrådet at styret som har bevilgningsfullmakt, vedtar karaktergrenser for søknader som er aktuelle for bevilgning. I Forskningsrådets retningslinjer heter det at styret på forhånd (før søknadsbehandlingen) bør fatte vedtak om på hvilket karakternivå grensen skal settes for søknader som kan innstilles til støtte.

Administrasjonen la fram følgende forslag til søknadsbehandlingsprosedyre:

Alle søknader til FRIPRO, FRIHUMSAM-delen, med samlet karakter 5 eller lavere, og alle søknader med samlet karakter 6 eller 7, men med karakter 5 eller lavere på vurderingskriteriet "Excellence", avslås en bloc i porteføljestyremøtet 1.-2.12.2020.

Porteføljestyret diskuterte forslaget til prosedyre. Utlysningsteksten for FRIPRO sa at: "Kun søknader med karakter 6 eller 7 på samlet vurdering, samt karakter 6 eller 7 på vurderingskriteriet Excellence fra panelet kan få finansiering." På denne bakgrunn kan ikke søknader som har fått samlet karakter 5 eller lavere, eller har fått samlet karakter 6 eller 7, men karakter 5 eller lavere på vurderingskriteriet "Excellence", få bevilgning. Styret støttet derfor forslaget om en bloc-avslag.

Saksdokument:

- Saksframlegg

Vedtak:

Alle søknader til FRIPRO, FRIHUMSAM-delen, med samlet karakter 5 eller lavere, og alle søknader med samlet karakter 6 eller 7, men med karakter 5 eller lavere på vurderingskriteriet "Excellence", avslås en bloc i porteføljestyremøtet 1.-2.12.2020.

Sak PSHUMSAM 36/20

Prosess for revisjon av porteføljeplanen

Sakstype: Orientering

Porteføljestyret ble orientert om Styrets samlede behandling av porteføljeplanene i juni. Forslag til prosess for revidering av planen ble lagt fram.

Saksdokumenter:

- Saksframlegg

Forskningsrådets styre behandlet porteføljeplanene samlet i juni og har gitt anbefalinger for hva som bør vektlegges når porteføljeplanene skal revideres. Det ble orientert om de områdene som er spesielt aktuelle for porteføljeplanen for humaniora og samfunnsvitenskap. Det legges opp til en prosess der Styret kan behandle de tre reviderte planene for fagporteføljene samlet i oktober 2021. Før dette skal planene ut på høring i sektoren.

Porteføljestyret bemerket at det er viktig at høringene skjer på et tidspunkt som gjør det mulig for sektoren å gi sine innspill. Det bør derfor ikke skje i fellesferien. I den reviderte planen er det viktig at man er enda tydeligere på hva som ligger i begrepet grensesprengende forskning. Porteføljestyret ønsker at

arbeidsutvalget som arbeidet med porteføljeplanen involveres før saken tas opp på neste møte.

Vedtak: *Porteføljestyret slutter seg til den foreslåtte prosessen for å revidere porteføljeplanen.*

Sak PSHUMSAM 37/20

Rapport om unge forskertalenter

Sakstype: Orientering

Porteføljestyret ble orientert om rapport om søknadstypen Unge forskertalenter.

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/1 vedlegg

Administrasjonen presenterte en rapport Forskningsrådet har laget om Unge forskertalent-ordningen i perioden 2013-2018 på bestilling fra Kunnskapsdepartementet. Rapporten belyser effekten av ordningen, inkludert tilbakemelding fra institusjonene og de som mottar støtte fra ordningen.

Porteføljestyret hadde følgende innspill til rapporten og ordningen:

- Universitetene bruker ordningen som strategisk virkemiddel for å tiltrekke seg de beste unge søkerne. Det kan være en av årsakene til at andelen med utenlandsk statsborgerskap har økt.
- Det er ønskelig å få mer detaljert informasjon om kjønnsbalanse sett i forhold til fagområde.
- Det er også ønskelig å se på andelen med utenlandsk statsborgerskap i lys av fagområde.
- Intervjuer bør gjeninnføres i form av virtuelle intervjuer når det er kapasitet til det. Det gir en god trening og viktig informasjon i utvelgelsen.

Vedtak: *Porteføljestyret tar rapporten til etterretning.*

Sak PSHUMSAM 38/20

Investeringsplan

Sakstype: Beslutning

Porteføljestyret ble bedt om å kommentere og godkjenne forslaget til investeringsplan for humaniora og samfunnsvitenskap.

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/1 vedlegg

Administrasjonen la fram utkast til treårig investeringsplan. Investeringsplanen gir en samlet oversikt over tiltakene som planlegges med bruk av egne midler og tiltak for rådgivning i perioden. Porteføljestyret skal godkjenne investeringsplanen mens det er administrasjonen som skal implementere den. Administrasjonen kan derfor gjennomføre utlysninger og andre tiltak i planen uten videre behandling i porteføljestyret.

Porteføljestyret kommenterte at det vanskelig å identifisere kriteriet for grensesprengende forskning. En mulighet er å omtale dette som potensielt grensesprengende forskning. Dette må det tas høyde for i

arbeidet med å revidere porteføljeplanen. Porteføljestyret hadde ingen innvendinger til den foreslåtte prioriteringen av rådgivningstiltak i investeringsplanen.

Vedtak: *Porteføljestyrets merknader innarbeides i utkastet til investeringsplan, og styreleder får fullmakt til å godkjenne den endelige versjonen av planen.*

Sak PSHUMSAM 39/20

SFF-evaluering

Sakstype: Orientering

Porteføljestyret ble orientert om evaluering av SFF og prosess for utlysning av SFF i 2020.

Saksdokumenter:

- Saksframlegg m/1 vedlegg

Administrasjonen ga en orientering om hovedfunnene i SFF-evalueringen og trakk fram noen særtrekk for humaniora og samfunnsvitenskap som er diskutert i evalueringen.

Porteføljestyret hadde følgende innspill til evalueringen og SFF-ordningens betydning innenfor humaniora og samfunnsvitenskap:

- Ikke all forskning innen humaniora har særlig nytte av SFF-ordningen da deler av den banebrytende forskningen ikke krever samarbeid.
- Er det slik at ordningen presser humaniora til å nærme seg naturvitenskapelige forskningsidealer eller i en mer tverrfaglig retning?
- Tendensen til frikjøp fra undervisning hos forskere i SFF-er innenfor humaniora er en utfordring. Flere respondenter til evalueringen rapporterer at de deltar mindre enn før i laveregradsundervisning.
- Det er et dilemma at evalueringens metodikk i deler av bibliometriundersøkelsen er problematisk med tanke på Forskningsrådets tilslutning til DORA. En del av bibliometrien tar utgangspunkt i kuraterte lister over tidsskrifter som er anerkjente i forskningsmiljøene. Selv om disse er brukt på høyeste aggregerte nivå for å få fram overordnede publiseringsprofiler for SFF-ene, kan det være uheldig med tanke på DORA at slike lister overhodet trekkes inn i evalueringer av forskning.
- Evalueringen synes å ha en blindsoner for sentrene som har hatt institutter som vertsinstitusjon.
- Styret er enig i at midtveiseevalueringene av sentrene bør få konsekvenser.

Vedtak: *Porteføljestyret tar evalueringen til etterretning.*

Sak PSHUMSAM 40/20

DORA og vurderinger i ekspertpaneler

Sakstype: Orientering

Administrasjonen orienterte om hvordan Forskningsrådet praktiserer DORA-erklæringen i søknadsbehandlingen: Ekspertpanelene instrueres både før og under panelmøtene om at Forskningsrådet har undertegnet DORA-erklæringen. De blir bedt om å rette seg etter

følgende to punkter når de vurderer søkerens CV-er (vurderingskriteriet *Implementation*): "Do not use journal impact factor to evaluate the quality of the applicants' previous work" og "Be sensitive to legitimate delays in research publication and personal factors that may have affected the applicant's record of outputs". Det legges også mest vekt på selve prosjektet i vurderingen av en søknad. Prosjektleders og prosjektdeltakernes CV-er utgjør nå en mindre del av *Implementation*-kriteriet.

Porteføljestyret kommenterte at det kan være vanskelig å praktisere DORA-erklæringen strengt, for hvordan skal publikasjonene i praksis vurderes av fagekspertene? Panelene verken kan eller skal lese artikler eller øvrige publikasjoner som søkerne har oppgitt i CV-ene. Det kan føre til økende grad av subjektive vurderinger hvis ikke objektive kriterier legges til grunn for vurderinger av publikasjoner. Undersøkelser har imidlertid vist at det er et godt samsvar mellom subjektive vurderinger og "journal impact-factor".

Saksdokumenter:

- Saksframlegg

Vedtak: Orienteringen tas til etterretning. Saken følges opp på et senere tidspunkt.

Sak PSHUMSAM 41/20

Møteplan 2020/2021

Vedtak: Følgende møtedatoer er fastsatt:

- 1.-2.12.2020
- Uke 11 eller 12 i mars 2021 (Doodle sendes ut)
- 17.-18.6.2021

Sak PSHUMSAM 42/20

Eventuelt

Vedtak: Det var ingen saker under dette punktet.

Sak PSHUMSAM 43/20

Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: Protokollen godkjennes.